

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

نام زیبای من:

کلاس: ششم

جزوه ی آموزشی دستور زبان فارسی

مبالغه چیست؟

گاهی شاعران و نویسندگان برای اینکه تأثیر و قدرت سخن خود و رویدادها را بیشتر از آنچه که در واقعیت هست توصیف کنند، بزرگ نمایی کی کنند. به این گونه بزرگ نمایی در بیان حوادث «مبالغه» می گویند.

* مبالغه مناسبترین ترفند ادبی، برای تصویر کردن دنیای حماسی است و شاید به جرأت می توان گفت بهترین مبالغه ها و اغراق ها را باید در شاهنامه ی فردوسی جست و جو کنیم.

* **مثال:** که گفتند برو دست رستم ببند / نبندد مرا دست چرخ بلند

در این بیت اغراق با دنیای پهلوانی رستم تناسب دارد و ادعا می کند که فلک هم نمی تواند دست او را ببندد.

* **مثال:** گر چرخ گوید مرا کین نبیوش / به گرز گرانش بمالم دو گوش

این بیت ادامه ی بیت قبل است و رستم در توصیف قدرت و جنگاوری خود مبالغه می کند.

* **مثال:** سینبرست بازوت چون ران شیر / بر و پال چون ازدهای دلیر

مبالغه در توصیف قدرتمندی رستم از سوی اسفندیار.

* **مثال:** شود کوه آهن چو دریای آب / اگر بشنود نام افراسیاب

کوه آهنین، اگر نام افراسیاب را بشنود از ترس مانند دریای آب میشود.

مبالغه در توصیف واکنش ترس نسبت به شنیدن نام افراسیاب.

* **مثال:** بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران / گز سنگ ناله خیزد وقت وداع یاران

مبالغه در توصیف حالت گریه کردن و ناله کردن.

* **مثال:** هر شبمی در این راه صد بحر آتشین است / دردا که این معما شرح و بیان ندارد

مبالغه در توصیف حالت سوزناک بودن اشک چشم.

* **مثال:** چو بوسید پیکان سر انگشت اوی / گذر کرد بر مهره ی پشت اوی

مبالغه در شدت برخورد و اصابت تیر.

* **مثال:** بکشتم ز جنگ اندرون شاهشان / تهی کردم آن نامور گاهشان

مبالغه ی رستم در توصیف قدرت و جنگاوری خود و کشتن حریفانش در جنگ.

* **مثال:** هرگز کسی ندید بدین سان نشان برف / گویی زمین لقمه ای است در دهان برف

مبالغه در توصیف مقدار بارش برف.

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

نام زیبای من:

کلاس: ششم

جزوه ی آموزشی دستور زبان فارسی

کنایه چیست ؟

کنایه یکی از انواع فن بیان در زبان فارسی است. « کنایه » یعنی سخنی که دارای دو معنی دور و نزدیک باشد. و منظور گوینده معنی دور آن باشد.

*نکته : معنی نزدیک در کنایه همان مفهومی که در ظاهر جمله دیده می شود است. ولی مقصود اصلی گوینده معنی دور می باشد.

مثال : سنگ را بر سبوزدن. کنایه از « آزمایش و امتحان کردن » است.

مثال : شکم را صابون زدن. کنایه از « قول و وعده دادن » است .

مثال : فلانی آشغال خانه اش زیاد است. کنایه از « مهمان زیاد داشتن » است .

مثال : فلانی ریش سفید است. کنایه از « سن و سال بالا و داشتن تجربه های زیاد یک فرد » است.

مثال : به تنگ آمدن : کنایه از « خسته شدن و به ستوه آمدن » است .

مثال : میان حرف کسی پریدن : کنایه از « قطع کردن سخن گوینده » است.

مثال : چشم کسی آب نخوردن : کنایه از « انتظار درست انجام شدن کاری را نداشتن » است.

مثال : فلانی در خانه اش همیشه باز است. کنایه از « مهمان نواز بودن آن شخص است ».

* در مثال فوق دقت کنید اگر جمله این گونه نوشته شود: « فلانی در خانه اش به روی همه باز است » این جمله دیگر کنایه به حساب نمی آید و ضرب المثل است. چون منظور از همه انسان ها هستند و کاملاً مشخص است که گوینده منظورش مهمان نوازی است.

تفاوت کنایه با ضرب المثل چیست ؟

ضرب المثل ها ریشه ی داستانی دارند و در میان عموم مردم رایج هستند. و معمولاً یک معنی مستقیم و واضح دارند. این تفاوت در مثال بالا کاملاً واضح توضیح داده شده.

مثال: قطره قطره جمع گردد و انگهی دریا شود.

اما کنایه ها کمتر ریشه ی داستانی دارند و معمولاً معنی مستقیمی ندارند و طرف از بیان آن منظوری غیر از معنی مستقیم آن دارد.

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

نام زیبای من:

کلاس: ششم

جزوه ی آموزشی دستور زبان فارسی

تشبیه چیست؟

تشبیه یعنی مانند کردن چیزی به چیز دیگر که به جهت داشتن صفتی یا صفاتی باهم مشترک باشند. تشبیه چهار بخش اصلی دارد:

- ۱- مشبه : کلمه ای که آن را به کلمه ای دیگر تشبیه می کنیم.
- ۲- مشبهٔ به : کلمه ای که کلمه ای دیگر را به آن تشبیه می کنیم.
- ۳- وجه شبه : ویژگی مشترک بین مشبه و مشبهٔ به را می گویند.
- ۴- ادات تشبیه : کلماتی که نشان دهنده ی پیوند شباهت می باشند. مانند « چون ، به سان ، مانند ، به کردار ، همچون ، همانند ، »
به مثال های زیر دقت کنید.

* بزد تیغ و بنداخت از بر سرش فرو ریخت چون رود، خون از برش

۱- مشبه : خون

۲- مشبهٔ به : رود

۳- وجه شبه : (جاری شدن) خون مانند رود

۴- ادات تشبیه: چون

* سر و گوش بگرفت و یالش دلیر سر از تن بکندش به کردار شیر

۱- مشبه :

۱- مشبهٔ به : شیر

